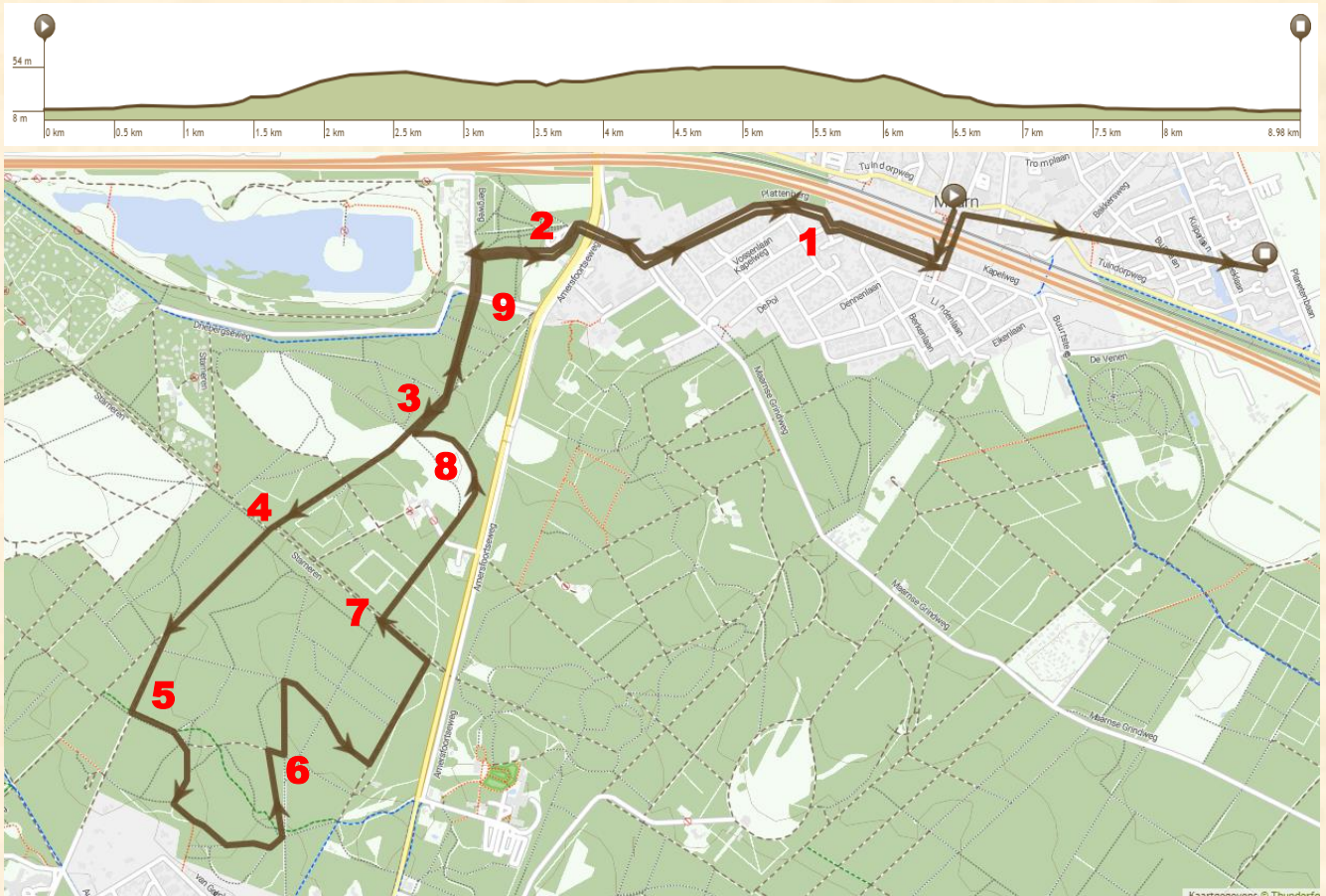

de bosrijke natuur van Stameren en Hoog Moersbergen

Route 9,0 km. Voor de GPS RouteYou versie, klik [hier](#).

Voor degenen die met eigen ogen een representatief beeld van de natuurrijke landgoederen Stameren en Hoog Moersbergen willen krijgen beschreven wij een lusvormig traject van 9 kilometer. Bij het volgen hiervan moet tweemaal de drukke Amersfoortse Weg worden overgestoken. Het zuidelijkste deel van de route volgt enkele door roodgekopte paaltjes gemarkeerde paden. Van het traject wordt een kleine twee kilometer zowel op de heen- als terugweg gelopen. Dit vice versa gedeelte van de wandelroute laat ons nader kennismaken met een lommerrijke tuindorpachtige wijk van Maarn.

We beschreven onze route vanuit het spoorwegstation van Maarn dat alleen door stoptreinen wordt aangedaan.

1. Om het eigenlijke wandelgebied te bereiken moeten we eerst een wijk van Maarn doorkruisen. Wij doen dat zuidelijk van de spoorlijn en autosnelweg A12. Dit betekent dat onze wandelroute bij het station de er over een viaduct lopende A12 onderkruist. Onmiddellijk daarna moet op de Kapelweg rechtsaf worden geslagen. Deze relatief oude straat van Maarn volgen we tot ze bij een kerkje uit 1912 een vrij scherpe bocht naar links maakt. Tegenover het kerkje wordt de Kapelweg rechts ingehuuld voor de straat Plattenberg die met een veel wijdere bocht kiest voor een linkse koers. De Plattenberg brengt ons uiteindelijk bij het begin van de Maarnse Grindweg waar we voor de derde maal rechtsaf gaan. Bij de overblijfselen van het voormalige buiten Plattenberg leidt dit al spoedig tot een ontmoeting met de provinciale Amersfoortseweg (N 227) die wordt overgestoken.

2. Aan de overzijde verwelkomt ons het natuurlijke voormalige landgoed Stameren. We volgen er allereerst een bochtig deel van de meertakkige Bergweg. Het brengt ons naar een T-kruising met een noord-zuid lopend stuk van deze ontsluiting. Aan de overkant van de T-kruising wordt dat deel van de Bergweg geflankeerd door een rij van 18 voormalige NS-woningen uit het begin van de 20ste eeuw. Ze staan vlakbij de oostelijke bovenrand van de grote diepe zandgroeve die de NS bij Maarn exploiteerde. Intussen zijn we al duidelijk terechtgekomen op de flank van het stuwwalgedeelte dat door de uitgraving werd aangetast.

3. Om het, de grootschalige ontgroning bespaard gebleven deel van de stuwwal beter te leren kennen moet nu linksaf worden geslagen. Een vrijwel in het verlengde van de Bergweg gelegen bospad biedt dan de mogelijkheid een flank van de stuwwal te gaan bestijgen. Na enkele honderden meters kan er op een kruising met een aantal andere bospaden schuin rechtsaf worden geslagen. Vrijwel zuidwestwaarts lopend bereiken we daarna de kruin van het uitgestrekte stuwwalplateau waarop een groot deel van de landgoederen Stameren, Hoog Moersbergen en Zonheuvel is gelegen. Bovenop het plateau verandert de georoute nauwelijks van koers.

a. Het verdient echter aanbeveling na enkele honderden meters even een vice-versa uitstapje te maken naar een middenin het bos gelegen kleine heidesavanne. Daarvoor moeten we dan andermaal schuin rechtsaf.

4. Op het plateau kruist de zuidwestwaarts lopende georoute de door een brede laan en aarden walletje gemarkeerde grens met de voormalige gemeente Doorn aan de andere zijde waarvan Hoog Moersbergen is gelegen. Vrijwel rechtdoor lopend naderen we er op een voormalige schaapsdrift al snel de zuidwestflank van het plateau die wordt afgedaald. Op de overgang naar de flank zijn links enkele kommetjes te zien. Erachter wordt onze aandacht getrokken door een dalletje dat we een eindje verderop zullen kruisen.

5. Een splitsing biedt dan de mogelijkheid schuin links een andere rechte bosweg te volgen. We slaan er na enkele honderden meters echter linksaf voor een nadere verkenning van het landgoed Hoog Moersbergen. Al snel volgt nu een ontmoeting met een reeks markante (wind)zandruggetjes. Links voor ons zien we dan een zone met enkele open plekken robinia's en taxusboompjes. De zone is de verwilderde vroegere tuin van het landgoed. Bij de tuin gaat de georoute naar rechts. In een donker bosgedeelte met veel beuken houden ons er diverse markante heuveltjes gezelschap.

6. Bij de heuveltjes komen we terecht op een wat slingerend deel van het geopad dat we links gaan volgen. Enkele bovenaan rood geverfde paaltjes zijn dan tijdelijk onze gids. Aan het eind van het bochtige tracé gaan we andermaal linksaf. Een smal paadje leidt ons daarna via een intiem bosgedeelte naar een breder pad waar de georoute rechts voor een ongeveer oostzuidoostelijke koers kiest. Aldus bereiken we na enkele honderden meters andermaal een kaarsrechte voormalige schaapsdrift die links over enige afstand wordt gevolgd.

7. De door een aarden walletje gemarkeerde zandweg scheidt Hoog Moersbergen en Zonheuvel. In de bossen bij de oude weg verschuilen zich op enkele flauwe welvingen een paar reeksen kommetjes die bij enkele van de paden echter gevaar lopen te worden ontdekt. Na zo'n driehonderd meter gaan we links Hoog Moersbergen weer in om er op een vrijwel rechthoekige kruising rechtsaf te slaan. In noordnoordoostelijke richting lopend passeren we dan al vrij snel voor de tweede keer de vroegere gemeentegrens van Doorn wat ditmaal betekent dat Hoog Moersbergen wordt ingeruild voor Stameren.

8. Enkele honderden meters verderop volgt het geopad de gebogen rand van de fraaie heidesavanne bij het Huis Stameren. We naderen er uiteindelijk de paden waar we kort na het begin van onze wandeling door het bos liepen.

9. Voor een terugkeer naar het station van Maarn moeten we deze paden nu in de tegenovergestelde richting volgen. Na het oversteken van de N227 doen we dan hetzelfde nog eens op de Maarnse Grindweg, Plattenberg en Kapelweg.

Door onze wandeling maakten wij kennis met een middelhoog plateauachtig stuwwalgedeelte waarin smeltwater enkele markante dalletjes vormde. Het meest tot de verbeelding spraken daarbij ongetwijfeld de steilere stuwwalflanken, een van de dalletjes, enig bijzonder microreliëf, enkele markante dekzandheuvels, een aantal oude (beuken)lanen en een door bos omsloten kleine boomheide.

Toelichting

Deze brochure liet ons nader kennis maken met de bossen tussen de noordwestelijke wijken van Doorn en de westrand van Maarn.

De bossen liggen op een deel van de natuurrijke Utrechtse Heuvelrug waar de ondergrond bestaat uit door Scandinavisch landijs opgestuwde en overdekte overwegend grove grindrijke (rivier)afzettingen.

De geomorfologische activiteiten van het landijs leidden tot het ontstaan van een stuwwal met plateaus en terrassen die zich buiten het wandelgebied tot Amersfoort en voorbij Rhenen uitstrekt. Smeltwater vormde in de opgestuwde afzettingen valleien met dalletjes waarvan er twee deels door het wandelgebied lopen. De opstuwing vond in de voorlaatste ijstijd plaats terwijl de dalletjes in de laatste ijstijd hun huidig aanzien kregen.

In de loop van de laatste ijstijd zouden met name de laagste gebiedsdelen nog worden overdekt met een pakket (fijne) windzanden. Elders bezandde de wind voornamelijk slechts bepaalde zones. Het oppervlak van die windafzettingen vertoont enkele rugsystemen.

Na de laatste ijstijd raakte het wandelgebied begroeid met bos waarin op de omhoog gestuwde afzettingen later (winter)eiken en beuken domineerden en op de armere windzanden vooral (zomer)eiken en berken groeiden.

Enkele grafheuvels en een urnenveld herinneren in het gebied aan activiteiten van de praehistorische mens.

Onder invloed van allerlei menselijke activiteiten zouden de bossen sinds de bronstijd geleidelijk plaatsmaken voor steppe- en heidevegetaties terwijl door herhaaldelijk afplaggen kale plekken ontstonden waar de windzanden uit de laatste ijstijd gingen stuiven. Enkele grootgrondbezitters zorgden de afgelopen twee eeuwen echter voor een vrijwel volledige herbebossing van het gebied. Op het grondgebied van het eertijds uitgestrekte landgoed Moersbergen werd deze reeds in de 19de eeuw voltooid.

Het in het wandelgebied gelegen deel van Moersbergen werd later het afzonderlijk landgoed Hoog Moersbergen. Hierop verrees in 1900 een landhuis dat echter al na 35 jaar weer zou worden afgebroken.

Noordelijk van Hoog Moersbergen is in het begin van de 20ste eeuw het landgoed Stameren gesticht. Behalve een landhuis staan er onder meer een koetshuis en boswachterswoning. Bovendien verrees er wegens het huidige gebruik van de buitenplaats voor de huisvesting van geestelijk gehandicapte dames nog enige andere bebouwing. Bij het landhuis van Stameren ligt een in landschapsstijl aangelegde heidetuin met een aantal monumentale solitaire bomen.

Het landgoed Stameren wordt aan de noordzijde begrensd door de steile flank van de grote diepe voormalige groeve die de Nederlandse spoorwegen westelijk van Maarn exploiteerden.

In de bossen was een tijdlang ook de eikenhakhoutcultuur van betekenis. Overigens zouden er aanvankelijk vooral de grove den en later ook enkele exotische naaldhoutsoorten worden geplant. Tal van hoofdonthutningen werden echter beukenlanen.

Het ontsluitingspatroon van de bossen is sinds de aanleg ervan slechts weinig veranderd. Het kenmerkt zich zowel door (lange) wijdbochtige als rechtere trajecten. Enkele zuidzuidwestwaarts lopende wegen zijn voormalige schaapsdriften.

Bovenop de stuwwal wordt de vrijwel kaarsrechte grens van de voormalige gemeenten Maarn en Doorn op de meeste plaatsen gemarkeerd door een aarden walletje en brede zandweg. De landgoederen Stameren en Hoog Moersbergen zijn tegenwoordig eigendom van de Stichting Het Utrechts Landschap. Bovendien is het gebied gelegen in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Van de terreingesteldheid kan een vrij representatief beeld worden verkregen door het volgen van de beschreven lusvormige route die bij het station van Maarn begint en eindigt.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen.

Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger.